

teoria em sembla la única encertada.

DERIV.: *Porrater*.

1 Afegim-hi dades personals: al Ràfol de Salem se celebra *porrat* a l'ermita de Sant Blai; hi ha un *porrat* cèlebre a l'Ermida del Sant Cristó, de Torrent de Fenollet, el 1.º divendres de març (prop de Llanera); a la Vall de Gallinera hi havia *porrat* per Sant Domingo, a Benimazoc, poblat que avui ja no existeix. De vegades sembla que ni tan sols hi ha ermita, i la cosa es converteix en un aplec: car és dalt a Pinos, pels caps de la Serra de Benissa, on van a fer un *pořaët*: sí, pel dia de Sant Joan (1963). — 2 Cf. la cita de Boccaccio que dono en nota a *PORRO*.

Porre ross. ant. 'lluny', del ll. *PORRO* id., d'on també l'oc. ant. *por* o *porre*; veg. el glossari de les *VidesR*.

Porreca, V. *porro* *Porrecció*, V. *rei* *Porreguet*, V. *porro* *Porrejar*, V. *porra* *Porrell*, *porrelleta*, *porrenc*, V. *porro* *Porrer*, V. *porra* *Porretera*, V. *porro* *Porreria*, V. *porra* *Porret*, V. *porra* i *porro* *Porreta*, V. *porra* i *porro* *Porretell*, V. *porro* *Porretó*, V. *porra* *Porrina*, V. *porro* *Porriola*, V. *poriola* (*POLLEN*)

PORRO, 'Allium porrum', del ll. *PÖRRUM* id. □ 1.ª doc.: *porre*, 1075; *porro*, 1268.

«Exceptus pàllea et ligna e caulis e porres e cebes e fruita», doc. de Castellnou dels Aspres, c. 1075 (MiretS, *RBiblgCat*. iv, vii, p. 12). Forma que en docs. de l'extrem NE., també apareix posteriorment: «qui vuyla vendre fruyta o pex o porres o cauls --- o tota altra ortalisa ---», 1304 (RLR vii, 45); en la versió de *Regiment de Sanitat* d'Arn. de Vilanova per Bg. de Sarriera (entre 1305 i 1310): «Les rajls de les quals usam comunament són aquestes: *porres*, cebes, ayls --- De les primeres 4 se deven guardar --- majorment si són crues: ço és de *porres*, ayls e cebes e ràvens; mas en iveren --- pot hom fer menjar de *porres* o de cebes; aquels, emperò, qui an morenes --- se deven tostemp guardar de *porres* e d'ayls ---» (*NCl*. ii, 163.6ss.); «posat oli, e suc de *porre* ---» en el *Tresor dels Pobres* (versió catalana del S. xiv), 23.

Avui no queda rastre d'aquesta forma i s'ha generalitzat *porro* d'acord amb les nostres lleis fonètiques. Ja *porro* en les *Medic. Part.*, 90b (S. xiv), trad. el ll. *porrum*, i l'àr. *alcotat* d'Ibn Wáfíd.

Fins en ross. es diria avui *pōřuk* segons *AlcM* (amb -c contaminada per *ràvec*, *càdec* i anàlegs); si bé allí deu haver-hi alguna excepció, car a Vallmanya de Canigó em deien que la carlina («cardina»), una vegada pelada, té *pōřa*, que es pot menjar, com el d'una carxofa (1960). *Porro* el trobem ja en comptes de la casa reial de 1268 i 1269 (BCEC 1908, 181), i en els del mercat de Sant Celoni, de 1370 (context en *dinerada DINER*), *BABL* xii, 136; *AlcM* i el *DAG*. en donen cites literàries dels Ss. XIII-XV ja en Llull, i en el *Decam.* català (iv, intr., 228.25; i, § 10, 59.8).¹ «Vert de murterella: myrtheus; vert com de fulles de *porro*: porraceus, prásinus; vert comú ---». «*Porros*: porrum»,

OPou (*ThPu.*, 318, 47b). En el P. Val. diuen *all porro* per l'all silvestre (*An. C. C. Val.* v, 153).

El ll. *PORRUM* tenia ò: en primer lloc, perquè no podria ser altrament segons el sistema fonètic llatí, que (fora d'algunes combinacions de LL) no admetia geminades darrere vocal llarga, i si alguna se n'hi arribava a produir automàticament era simplificada; altrament *porrum* venia d'un indoeur. *řǵso-* (> gr. *πράσον*) i la r solament es podia vocalitzar com a *ur/or* de vocal breu: el mateix indiquen les altres llengües romàniques: port. *porros*, cast. *puerro*, oc. *por* o *porre*, prov. dial. *pouorre/pouerre*, it. *pōřo*. Esperariem, doncs, que es pronuncii amb ò oberta en català. I de fet és la pron. de la major part del territori; però *AlcM* ho generalitza erròniament, atribuint al cat. or. i occid. una pron. amb ò oberta, que a penes es troba en el Princ. En tot cas jo no he sentit mai altra cosa que *pōřu* a Bna. i cat. central, ni recordo haver-lo sentit amb oberta enlloc del domini oriental; amb major o menor extensió també se sent així en l'occidental: *pōřos* vaig anotar a les muntanyes de Móra d'Ebre, 1936, si bé com a nom dels asfòdels o porrasses; «*pōřo*, porra de la ceba» anotava Barnils a Fraga (*BDC* iv, 42).

Altrament és cert que la pronúncia amb oberta és la dels altres dialectes, i és ja la que consigna c. 1390 el *Torcimany* d'Aversó (entre els mots amb o pleni-sonant) rimant amb *torro* i *orro* (que deu ser *hōřreu HORRIDUS*), 1276. Ja hem vist *pōřa* en el Canigó; i és general a les Illes (d'on l'error d'*AlcM*): *Can pōřo* a Selva (1963), i hi ha S'Illeta des *pōřos* enfora de la Colònia de Sant Pere, i S'Illeta Petita o *des pōřus* dins el Port menorquí de Fornells (1964); *pōřo* amb o oberta distingit de la ó de *porra* pels *DFgra* i Febr. Card.; sembla ser també tancada en val., almenys això implica la grafia d'Escrig 1851, i segurament la de Carles Ros (per més que en aquest una err. tip. ha posat l'accent a la vocal final, p. 190). Aquella o tancada, doncs, ha de ser deguda a contaminació de la de *PORRA*.

DERIV.: *Porraci*. *Porrada* (guisat) [S. xiv].

Porrell 'tumor dels cavalls' (S. xiii, *BDC* xix, 251). *Porrelleta* (no sé si vol dir «ajo porro» com diu Chabàs, o més aviat bulbs petits o fulles de porro): «l'Abadessa / me doctrinà: / consell donà / que-m fes mala / --- / Molt pots fingir / ab gentil art / --- / Si tot te fall, / faxes't un all / o *porrelletes*: / fan bambollètes / ---», JRoig (*Spill*, 6075). *All porrenc*. *Porretera* (*Coll. d. l. Dames*): cebes *porreres*, em digueren a Vilallonga de l'Assafor, són les que a Oliva anomenen *sébes pōřines*.

Substantivat, el mot *porrina* és el nom d'una planta que ja identificà Cavanilles (*Observ.* ii, 328), i tenim documentada des de les *Receptes* val. de Micer Joan, 1466: «alls agrests, ço sien *porrines* de aquels que-s fan en vinyes» i en el *Coll. de les Dames*; a Lutxent «*sébes pōřines*: planta boscana verinosa» (1962); *porrina* herba silvestre de flor blanca (Cassinus, 1962), que segons Valor i Giner, 1950-5, és la 'porrassa';² mateixa, com vaig veure, es diu a Bètera *mamporrina*, on hi ha potser encreuament amb *manoll*. Ur. a variant